



Trije klošarji v vesolju

Ritem zaradi prevelikega spoštovanja besedila kar nekajkrat po nepotrebem zastane

Evald Flisar: Enajsti planet, tragikomedija, Vodnikova domačija. Igrajo: Violeta Tomič, Gregor Čušin in Iztok Jereb. Režija Aleš Novak, dramaturgija Blaž Lukan, oblikovalec in scenograf Alen Bauer, luč in ton Andrej Koležnik, kostumi Rdeči križ in radodarni mimoidoči.

V Slovenskem komornem gledališču s sedežem v Vodnikovi domačiji je Evald Flisar krstil že štiri svoje drame, od katerih sta bili dve zelo uspešno uprizorjeni tudi v drugih gledališčih pri nas in v tujini. Oder na Vodnikovi domačiji naj bi glavno pozornost posvečal besedi – in to je značilno tudi za uprizoritev najnovejšega Flisarjevega besedila, ki ga je sicer napisal v dogovoru z londonsko gledališko skupino Mania Productions in naj bi se v letošnjem letu predstavilo tudi angleškemu občinstvu.

Dramska besedila Evalda Flisarja predstavljajo znotraj sodobne slovenske dramatike svojevrstno enoto, saj izstopajo po vsaki podrobnosti prepoznavnem avtorjevem »svetovnem nazoru«. V jedru vseh njegovih tragikomedij je namreč opisovanje človeških usod, večinoma ljudi iz našega vsakdana, ki jih ne glede na njihov socialni status družijo tragikomično občutenje sveta. Flisar tragikomičnost definira kot »občutek, ki

ga ustvarja zavest o tem, da smo vsi na poti, čeprav nikamor ne moremo«.

V Enajstem planetu se je lotil sveta treh klošarjev s svetopi-semškimi imeni Peter, Pavel in Magdalena, ki so pobegnili iz norišnice. Tja so jih zaprli »bonkerji«, kakor skozi vso igro dosledno imenujejo malomeščane z vsemi njihovimi značilnostmi – hlastanjem za materialnimi dobrinami, kroničnim pomanjkanjem časa in praznostjo me-

dčloveških odnosov. Trije junaki so zaradi svoje želje po drugačnosti že zdavnaj prišli navzkriž z veljavnimi normami, zato jih je družba izločila v norišnico, po pobegu iz nje pa se odločijo za klošarjenje, ki naj bi jim omogočalo človeka dostojno življenje in eksistencialno svobodo. Toda tudi tu ne najdejo miru in zadovoljstva. Čeprav kot klošarji živijo izključno za sedanjost, za ta trenutek, se izkaže, da so vseeno preveč zaznamovani s svojo (morda celo bonkersko) preteklostjo. V večnem iskanju smisla in hrepenenju po boljšem svetu se zato zatečejo v sanjarjenje o izstrelitvi na enajsti planet, ki bi ga radi šli odrešiti s svojo človeškostjo, s kapljico »mleka človeške dobrote«. A to je seveda samo iluzija: na koncu spoznajo, da sreče ne bodo našli v realizaciji svojih sanj, ampak v samih sanjah.

Igro je režiral Aleš Novak, režiser mlajše generacije, ki je tudi to pot pokazal izraziti smisel za detajl, za zanesljivo vodenje igralcev in čisto ugledališčenje besed. Predstava v celoti temelji na zaupanju v besedilo na eni strani in igralsko umetnost na drugi, kar nudi igralcem redko in dragoceno priložnost za posečanje medsebojnim odno-

som. To sta izrazito izkoristila Violeta Tomič kot klošarka Magdalena, nekakšna »mati« enemu in nesojena »ljubica« drugemu kompanjonu, ter Gregor Čušin kot infantilni in v svoji otroški naivnosti najbolj premočrtni lik Pavla. Oba sta ustvarila izjemno pretresljiva in prepričljiva lika in ju do konca napolnila z drobnimi psihološkimi niansami. Manj izdelana – tudi v besedilu – je vloga fašistoidnega (?) Petra v interpretaciji Iztoka Jereba, ki je na trenutke v kaotičnem razsipanju energije nekoliko nejasna. Najmočnejši trenutki predstave so zato prav svojevrstno lirični prizori tolažbe med Magdaleno in Pavlom, ki pokažejo vso izgubljenost, nesrečnost, osamljenost ter hkrati brezupno hrepenenje in zaupanje v »jutri bo lepše« sodobnega človeka. Sicer pa predstavi ne bi škodila kakšna radikalnejša dramaturška črta, saj ritem zaradi prevelikega spoštovanja besedila kar nekajkrat po nepotrebem zastane.

Slovensko komorno gledališče je s krstno uprizoritvijo Enajstega planeta dodalo še en pretresljiv kamenček v mozaik človekove »absolutne brezizhodnosti«.

VESNA JURCA TADEL